

Grönbok om säkerhet i logitjänster för turister

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta utlåtande Europeiska kommissionens grönbok om säkerhet i logitjänster för turister (KOM(2014) 464 slutlig). Regeringskansliets faktapromemoria Grönbok Säkerhet i logitjänster för turister (2013/14:FPM112) har använts för att inhämta upplysningar.

Utskottet ser positivt på samarbete på EU-nivå inom området skydd mot olyckor, under förutsättning att subsidiaritetsprincipen och det nationella ansvaret på området beaktas.

Arbetet med skydd mot olyckor bör inom ramen för den rådande ansvarsfördelningen och de gällande ekonomiska ramarna utvecklas i takt med den övriga samhällsutvecklingen och i större utsträckning utgå från enskildas förutsättningar och behov av skydd, anser utskottet. Det är även viktigt att säkerställa att ett bra arbete bedrivs inom all samhällsviktig verksamhet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Grönbokens huvudsakliga innehåll	4
En sammanfattning av Regeringskansliets faktapromemoria	6
Utskottets granskning	7
Avgränsning	7
Tidigare behandling	7
Subsidiaritetskontroll	8
Utskottets ställningstagande	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över granskade dokument	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Säkerhet i logitjänster för turister

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Stockholm den 4 november 2014

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (FP), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Johan Forssell (M), Alexandra Völker (S), Lena Asplund (M), Daniel Bäckström (C), Jakop Dalunde (MP), Jan R Andersson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Stig Henriksson (V), Mattias Ottosson (S) och Jeff Ahl (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kammaren hänvisade den 30 september 2014, i enlighet med 10 kap. 3 § riksdagsordningen, Europeiska kommissionens grönbok om säkerhet i logitjänster för turister (KOM(2014) 464 slutlig) till försvarsutskottet för granskning och skriftligt utlåtande. Kommissionen har genom grönboken bjudit in berörda parter att komma in med synpunkter på frågorna i grönboken senast den 30 november 2014. Regeringskansliets faktapromemoria Grönbok Säkerhet i logitjänster för turister (2013/14:FPM112) anmälde i kammaren den 29 september 2014.

Grönbokens huvudsakliga innehåll

För att behålla och stärka Europas ledande ställning inom världsturismen antog kommissionen 2010 ett meddelande om en övergripande strategi för att öka sektorns konkurrenskraft. Säkerheten i logianläggningar för turister är en av insatserna i detta meddelande. Adekvata och effektiva säkerhetsnivåer kan öka konsumenternas förtroende och främja tillväxt genom att skapa en gynnsam miljö för företag och för samarbete mellan medlemsstaterna samt möjliggöra större konkurrenskraft i turistsektorn, anser kommissionen.

Syftet med grönboken är att inleda ett offentligt samråd om säkerheten i turistlogitjänster, dvs. sådana tjänster som innebär tillhandahållande mot betalning av kortfristigt eller kortvarigt logi avseende hotellverksamhet, semesterbostäder och annan korttidsinkvartering samt campingplatsverksamhet.

Kommissionen önskar inhämta synpunkter från alla intressenter som berörs av frågan för att bedöma om de frågeställningar som beskrivs nedan har behandlats på ett tillräckligt och lämpligt sätt och om det finns belägg för nya risker, samt om de befintliga verktygen är adekvata. Vidare behandlas frågan om vilken nivå som insatserna skulle vara mest verkningsfulla på för att bidra till effektiva säkerhetsnivåer för konsumenterna. I grönboken efterlyses också hjälp med kvantifieringen av dessa frågor. Eftersom kommissionen avser att främja konkurrenskraft i turistsektorn genom att inrätta en gynnsam miljö för företag och för samarbete mellan medlemsstaterna, och menar att den europeiska turismens hållbarhet bygger på turistupplevelsernas kvalitet och sålunda även deras säkerhet, avser man med grönboken att kartlägga olika sätt att främja ökat förtroende både för företag och för konsumenterna. Grönboken innebär varken att någon redan fastställd handlingsinriktning ska följas eller att det behövs nya åtgärder på EU-nivå till följd av samrådet.

Turisternas oro över bl.a. säkerheten har regelbundet följts upp i Eurobarometerundersökningar varje år sedan 2008, även med betoning på hotellsäkerhet och brandsäkerhet. I de årliga undersökningarna bekräftas det konsekvent

att europeiska turister aldrig är oroliga över säkerheten (svaren varierar mellan 0 procent och 1 procent). Olyckor händer dock ibland och berör direkt operatörerna och indirekt resmålens rykte med ytterligare negativa effekter på andra operatörer som följd.

Säkerheten i turistlogitjänster ligger visserligen inom medlemsstaternas befogenheter, men eftersom det finns en så stark gränsöverskridande dimension bör man fundera över kvalitets- och säkerhetsnivån på dessa tjänster i alla medlemsstater. Detta, tillsammans med indikationerna i 2003 års kommissionsrapport om konsumenttjänsters säkerhet, i vilken det rekommenderas att man förbättrar de grundläggande kunskaperna om risk- och säkerhetsuppgifter och systematiskt övervakar medlemsstaternas politik och åtgärder, har lett till att kommissionen under de senaste åren övervägt frågan om säkerheten i turistlogitjänster på europeisk nivå, både genom en dialog med berörda intressenter och genom att göra insatser som syftar till att förstärka den befintliga kunskapsbasen. Kommissionen har t.ex. gett stöd åt diskussioner om initiativ till självreglering från hotell- och restaurangbranschen.

Även om vissa lagstadgade krav på brandsäkerhet i turistlogianläggningar följer av direktivet om byggprodukter och EU-lagstiftningen om säkerhet på arbetsplatsen finns det ingen särskild övergripande lagstiftning på EU-nivå. Inget standardiserat tillvägagångssätt har heller införts på nationell nivå för säkerhet i turistlogitjänster, vilket har framgått av ett nyligen genomfört samråd med medlemsstaterna om befintligt regelverk och andra regler beträffande säkerhet i turistlogianläggningar inom andra sektorer.

Säkerheten i turistlogianläggningar, och i hotell- och restaurangbranschen allmänt, är också en viktig del av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen. Vidare finns det väletablerad sektorsspecifik lagstiftning som gäller byggmiljö, lyftanordningar och andra produkter som används i byggsektorn. Att det finns olika tillvägagångssätt vad gäller säkerhetsbestämmelser är inget problem i sig så länge de europeiska konsumenterna som utnyttjar denna typ av tjänster runtom i EU har ett adekvat skydd oavsett resmål.

Konsumenterna förväntar sig att kunna köpa turistlogitjänster med gott förtroende för den egna säkerheten oavsett vilken typ av logi och vilket resmål inom EU de väljer. I detta sammanhang och med den grundläggande förutsättningen att Europas konsumenter har rätt till en adekvat säkerhetsnivå som tillämpas effektivt vart de än beger sig inom EU, anser kommissionen att frågor av nedanstående typ är av betydelse:

1. Hur regleras och övervakas konsumentens säkerheten vid turistlogianläggningar i medlemsstaterna, vars nationella lagstiftningar verkar skilja sig mycket åt?
2. Tillgodoses konsumentenskyddet i tillräcklig utsträckning i kraven på dem som tillhandahåller turistlogitjänster över gränserna, om man ser till de olika kraven i medlemsstaterna?
3. Har mångfalden i de nationella systemen och i övervaknings- och tillsynsmetoderna betydande inverkan på tillhandahållandet av logitjänster över gränserna?

4. Har man på ett adekvat sätt beaktat vissa övergripande aspekter, t.ex. lagstiftningens inverkan på små och medelstora företag och på sårbara konsumenter, eller hur frågor om tillgänglighet eller användningen av standarder för sådana tjänster för närvarande ingår i det befintliga regelverket?
5. På vilken nivå, och med vilka instrument, bör man ta itu med säkerheten på detta område så att det gynnar såväl konsumenter som företag?

Debatten om säkerhet i turistlogianläggningar har hittills huvudsakligen gällt brandsäkerhet, anser kommissionen. Även om hotellbränder står för en mycket liten andel av offren i samband med bränder kan olyckor få mycket stora effekter. Icke desto mindre framhåller olika intressenter att säkerhet i turistlogianläggningar inte bara handlar om brandsäkerhet. Andra aspekter på säkerheten gäller fastigheternas skick (fritidsanläggningar, balkonger, sovrum, badrum, korridorer, glasdörrar osv.) eller risker i samband med läckande kolmonoxid (t.ex. på grund av felaktig användning eller brister i värmesystemen i turistlogianläggningar), vilket ibland orsakar många skador, sjukdomar eller dödsfall.

En sammanfattning av Regeringskansliets faktagpromemoria

Regeringskansliet (Näringsdepartementet) överlämnade den 1 september 2014 faktagpromemoria 2013/14:FPM112 till riksdagen.

Regeringen noterar i sin preliminära ståndpunkt kommissionens initiativ att genomföra ett offentligt samråd om säkerhet i logitjänster för turister, med utgångspunkten att det är angeläget att konsumenter ska kunna lita på att turistlogitjänster är säkra. Den svenska produktsäkerhetslagstiftningen omfattar såväl produkter som tjänster på olika områden och inkluderar således även turistlogitjänster.

I faktagpromemorian konstateras att grönboken inte innehåller några konkreta lagstiftnings- eller åtgärdsförslag. Någon rättslig grund har inte åberopats eftersom det inte handlar om en rättsakt som ska förhandlas eller beslutas. Svenska regler förväntas därmed inte påverkas. Inte heller förväntas grönboken medföra några budgetära konsekvenser, anser regeringen. I faktagpromemorian noteras vidare att medlemsstaternas och institutionernas ståndpunkter ännu inte är kända.

Utskottets granskning

Avgränsning

Grönboken spänner över en rad politikområden av vilka flera ligger utanför utskottets beredningsområde.

Kommissionen konstaterar att det finns vissa lagstadgade krav på brandsäkerhet i turistlogianläggningar till följd av direktivet om byggprodukter (Rådets direktiv 89/106/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter) och EU-lagstiftningen om säkerhet på arbetsplatsen (Rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet) men ingen särskild övergripande lagstiftning på EU-nivå, och att inget standardiserat tillvägagångssätt har införts på nationell nivå för säkerhet i turistlogitjänster.

Även den svenska produktsäkerhetslagen (2004:451), som enligt 1 § ”syftar till att säkerställa att varor och tjänster som tillhandahålls konsumenterna inte orsakar skada på person”, är av betydelse i sammanhanget, men då denna lagstiftning liksom de ovan nämnda inte direkt ryms inom försvarsutskottets ansvarsområde tar utskottets granskning i huvudsak sin utgångspunkt i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Enligt 2 kap. 2 § LSO ska ”ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar [...] i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand”. I förarbetena till bestämmelsen omnämns varningsanordningar, t.ex. brandvarnare, som ett exempel på utrustning för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Tidigare behandling

Försvarsutskottet har i sammanhanget tidigare främst behandlat frågan om brand- och utrymningslarm för döva och hörselskadade. Detta gjordes i betänkandena 2013/14:FöU11, 2012/13:FöU8, 2010/11:FöU2 och 2009/10:FöU9 där utskottet inte ansåg att det fanns skäl att på området föreslå ytterligare åtgärder från riksdagens sida.

I betänkande 2013/14:FöU11 konstaterades att det i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsers utformning (AFS 2009:2) anges att larmanordningar ska avge signaler som kan uppfattas av alla som berörs av faran. Enligt Boverkets byggregler – föreskrifter och allmänna råd (BFS 2011:26), som trädde i kraft den 1 januari 2012, ska utrymmen i publika lokaler där personer med hörselnedsättning kan vistas ensamma förses med kompletterande larm

som även hörselskadade och döva kan uppfatta. Byggreglernas tillämpningsområde har också utvidgats till att även gälla ändring av byggnader. När det gäller befintliga lokaler och platser kan larm på publika toaletter som inte kan uppfattas av personer med nedsatt hörsel vara ett sådant hinder som ska åtgärdas enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2011:13).

Vidare har Brandskyddsföreningen, enligt samma betänkande, tagit fram en norm för certifiering av brandskyddade hotell i samarbete med hotellbranschen. I arbetet ingår metoder för hur man ska hantera personer med funktionsnedsättning vid larmning och utrymning, bl.a. genom olika tekniska hjälpmedel.

I övrigt är frågan om brand- och utrymningslarm för hörselskadade i befintliga lokaler i hög grad en kommunal tillsynsfråga, konstaterade utskottet vid samma tillfälle. Enligt LSO ska ägare eller nyttjanderättshavare i skälig omfattning vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och hindra eller begränsa skador till följd av brand. Det är enligt lagen den lokala räddningstjänsten som i sin tillsyn ska uppmärksamma om det krävs särskilda larm i vissa lokaler.

I betänkande 2012/13:FöU8 behandlades frågan om brandsäkerhet på campingplatser. Det konstaterades att allmänna råd och kommentarer om brandskydd vid campinganläggningar (SRVFS 2004:12) finns tillgängliga till vägledning för hur man kan åstadkomma ett skäligt brandskydd som uppfyller lagens krav. Av de allmänna råden framgår att flera olika åtgärder kan vidtas för att åstadkomma ett gott brandskydd. Det handlar t.ex. om avstånd mellan campingenheter och tält, hantering av gasol, information till gästerna, tillgång till släckutrustning och utbildning av anläggningens personal. Utskottet ansåg att de krav som framfördes i den aktuella motionen i allt väsentligt kunde tillgodoses genom den nuvarande regleringen, varför det enligt utskottet inte fanns skäl att föreslå ytterligare åtgärder från riksdagens sida.

Subsidiaritetskontroll

Eftersom det i grönboken inte presenteras några konkreta förslag till ny lagstiftning är det inte aktuellt med en bedömning utifrån subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar ett ökat fokus på de frågor om olycksförebyggande åtgärder som kommissionen tar upp i sin grönbok och att det görs en grundlig genomlysning av området.

Utskottet vill när det gäller svenska förhållanden framhålla vikten av att ett övergripande olycksförebyggande arbete bedrivs i samhället, inte minst på brandskyddsområdet, och har tidigare t.ex. gett stöd åt den nationella strategi

och vision som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram på regeringens uppdrag för att stärka hela samhällets brandskydd: Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand (bet. 2013/14:FöU11).

Arbetet med skydd mot olyckor bör inom ramen för den rådande ansvarsfördelningen och de gällande ekonomiska ramarna utvecklas i takt med den övriga samhällsutvecklingen och i större utsträckning utgå från enskildas förutsättningar och behov av skydd. Utskottet anser att det är av största vikt att alla vet hur man ska agera om en olycka, t.ex. en brand, skulle uppstå. Det finns människor som av olika anledningar är begränsade i sina möjligheter att agera på egen hand och för vilka det kan krävas särskilt stöd.

Bränder och olyckor kan även utgöra ett hot mot samhällets robusthet och funktionalitet. Det är därför viktigt att säkerställa att ett bra arbete bedrivs inom all samhällsviktig verksamhet. Informationskampanjer i kombination med en viss statlig reglering är sålunda av stor vikt i sammanhanget som helhet.

Utskottet anser vidare att frågan bör prövas ordentligt innan åtgärder övervägs på EU-nivå, bl.a. eftersom att turister enligt den tidigare nämnda undersökningen i grönboken till största delen inte råkar ut för olyckor och inte heller hyser någon särskild oro över sin säkerhet vid övernattningar på turistmål i Europa. Om sådana åtgärder blir aktuella kan deras effekter på gällande svenska regler bedömas först då de ytterligare har bearbetats och konkretiserats.

Avslutningsvis ser utskottet positivt på samarbete på EU-nivå inom området skydd mot olyckor, under förutsättning att subsidiaritetsprincipen och det nationella ansvaret på området beaktas.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över granskade dokument

*Kommissionens grönbok om säkerhet i logitjänster för turister (KOM(2014)
464 slutlig)*